

De Grauwe Klauwier in 1984 als broedvogel terug op Texel

Frits van Daalen

Het is al heel wat jaren geleden dat ik voor het laatst een paartje Grauwe Klauwier had gezien. Om precies te zijn vond mijn laatste ontmoeting plaats op 16 juni 1968 in de Amsterdamse Waterleidingduinen onder Vogelenzang. De beide oudervogels toonden mij toen door hun opvallend gedrag hun nest met vier kale jongen in een vlierstruik. De vogels spraken toen, begin en eind jaren zestig, en nu nog altijd sterk tot mijn verbeelding. Zij personifieerden voor mij als kind: avontuur en lange wandelingen naar Noordwijkerhout door de warme zomeravondduinen. Langs het zweefvliegveld bevonden zich de nestlocaties.

Het gaat de Grauwe Klauwier sindsdien niet meer voor de wind. De achteruitgang vindt momenteel plaats in geheel Noordwest-Europa. Volgens de Atlas van de Nederlandse Broedvogels (1979) kon de totale populatie van Nederland toen op 150 broedparen gesteld worden en neemt deze nog steeds langzaam in aantal af. Slechts op Ameland kan men nog spreken van een hoge dichtheid, in de jaren 1973-1977 kwamen daar nog jaarlijks 25 broedparen voor. Waarschijnlijk krimpt het broedareaal oostwaarts in, waardoor de westrand van het verspreidingsgebied ontvolkt raakt. Als mogelijke oorzaken hiervoor zijn te noemen de veranderde biotoopomstandigheden in de broedgebieden (ruilverkavelingen en dergelijke), het sterk verminderde voedselaanbod in de vorm van grote insecten, hagedissen en dergelijke, het gebruik van pestici-

den in de wintergebieden en mogelijk ook afschot en vangst tijdens de trek. Het klimaat kan nauwelijks als oorzaak worden genoemd omdat de vele goede zomers sinds 1976 ook geen verbetering in bezetting te zien hebben gegeven. De combinatie van deze bovenvermelde oorzaken heeft waarschijnlijk tot het verdwijnen van deze mooie en interessante vogel geleid.

Wat een verrassing dan ook om op 20 augustus 1984 de vogels weer op Texel waar te nemen. Tot mijn schande moet ik zelfs bekennen dat ik hem, of eigenlijk haar, al een dag eerder gezien had. Ik zocht een mooi, bloeiend heideduinlandschap en had mijn oog laten vallen op de Bollenkamer, aan de zuidwestkant van het eiland, trouwens de kraamkamer van vele Nederlandse Wulpen. Ik parkeerde mijn auto, stapte uit en meteen viel mijn oog op een lichtgekleurde vogel, die op een vliegenvangerachtige wijze prooi ving en op één van de vele 'Verboden toegang'-bordjes van het Staatsbosbeheer ging zitten. Ik meende zonder nog verder goed te kijken dat het een Grauwe Vliegenvanger was.

De volgende dag, nu echter 's avonds, ging ik weer even kijken bij de hei en sta ik daar naast de auto plotseling oog in oog met een juveniele, vliegvlugge Grauwe Klauwier, zittend op een dorre braamstengel in een anderhalve meter brede bramenwal. Deze braamstruiken staan pal aan het fietspad en hebben een gezamenlijke lengte van circa twintig meter. Waarschijnlijk bevond het nest zich in een nog kleiner braambosje, pal bij de parkeergelegenheid van het natuureservaat 'De Bollenkamer'.

. Na veel geduldig observeren kwam ik er achter dat het mannetje twee jongen voerde en het vrouwtje één. Het laatste jong was duidelijk een nakomertje, hij was de enige die bij nadering niet direct wegvloog (zie foto).

De oudervogels lieten zich trouwens toch heel goed bekijken. Hun opvallende foeragegedrag, meestal van het hoogste punt van een braam- of vlierstruik, viel erg op. Af

Grauwe Klauwier, mannetje, Texel, 12 augustus 1984.
Foto: Frits van Daalen.

Grauwe Klauwier in 1984 weer broedvogel op Texel.

Foto: Frits van Daalen.

en toe pakte vooral het mannetje de door auto's net aangereden hommels en bijen van de weg. Vlogen de insecten dan toch nog een eindje op dan rende en fladderde hij er over het asfalt achteraan. Zo werden de luid bedelende jongen soms wel iedere vijf minuten gevoerd. Terwijl deze, vooral de twee grootste jongen, de vangkunst reeds goed verstonden. Regelmatig zag je ze ook zelf prooien uit het kale duinterrein wegpakken. Heel duidelijk was dat het vrouwtje en het mannetje ieder

hun eigen vangteritorium hadden. Als fotograaf viel mij dat namelijk sterk op, omdat ik mij voor de opnamen van ieder apart op struiken moest richten die wel vijftig tot honderd meter uit elkaar stonden en nooit was het toevallig zó dat als ik voor het vrouwtje 'aanzat' het mannetje in beeld kreeg.

Hoewel de vogels niet schuw waren viel het redelijk portretteren niet mee. Vooral de beeldvullende afbeeldingsmaatstaf kon ik maar moeilijk verwezenlijken. De oude vogels waren namelijk vrij om te gaan en te vliegen waar ze wilden. De jongen vlogen achter hen aan en waren ook niet gebonden aan één plaats. Het lokaliseren van hun vaste, meest geliefde vertrekpunt voor de prooivangst was het fotografische aanknopingspunt. De opnamen realiseerde ik door middel van een luchtdruk-langeafstandsbediening op circa twintig meter van het object. De verkregen resultaten laten hopelijk toch de vogels in hun specifieke hoedanigheid zien.

In het boek 'Texel, Vogeleiland' (1977) staat de Grauwe Klauwier vermeld als 'voormalige broedvogel'. In het broedseizoen 1974 was de soort van het eiland verdwenen. In 1975 had echter in De Mulj (Staatsbosbeheer) weer een broedpoging plaatsgevonden en werd de verwachting uitgesproken dat de vogels zich weer eens hernieuwd op Texel zouden vestigen. Deze hervestiging heeft in 1984 tot drie vliegvlugge jonge Grauwe Klauwieren geleid. Mogelijk dat één van hen in de toekomst weer voor nieuwe Texelse nakomelingen kan zorgen.

Het wijfje van de Grauwe Klauwier met het nakomertje.
Foto: Frits van Daalen.

■ F. van Daalen, Leidseplein 7, 2013 PV Haarlem.

LITTERATUUR:

Dijksen, A.J. & L.J. Dijksen (1977): Texel, Vogeleiland. Zutphen.
Teixelra, R.M. (1979): Atlas van de Nederlandse Broedvogels. 's-Graveland.